

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра суспільних дисциплін

„ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

О.А. Лагоднюк

„_____” _____ 2020 р.

07-03-138

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ POLITICAL PSYCHOLOGY

для здобувачів I (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності

053 «Психологія»

for applicants and (Bachelor) level of higher education specialty

053 "Psychology"

Рівне – 2020

Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Психологія» спеціальності 053 Психологія. Рівне: НУВГП, 2020. 19 с.

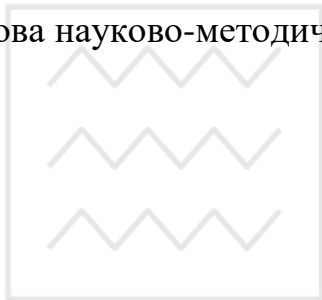
Розробники: Ставицький О.О., доктор психол. наук, професор кафедри суспільних дисциплін.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри суспільних дисциплін
Протокол від «17» січня 2020 року № 6
Завідувач кафедри суспільних дисциплін _____ Ю.П. Олексін

Керівник групи забезпечення спеціальності 053 Психологія
_____ Н.В. Оксентюк

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ ЕМ
Протокол від « ____ » _____ 20__ року № ____

Голова науково-методичної ради з якості ННІ ЕМ _____

Національний університет
водного господарства
та природокористування

© Ставицький О. О., 2020 рік

© НУВГП, 2020 рік

ВСТУП

У період активного розвитку суспільства, коли загострюється політична боротьба, затребуваними і необхідними для студентів-психологів стають знання закономірностей психології масової політичної свідомості та поведінки; їх динаміки в історичному процесі; політичного лідерства і т. ін. У даному курсі пропонується ознайомлення з історією та теорією політичної психології, закономірностями політичної соціалізації молоді і формування зрілого громадянина, а також окремими психотехнологіями політичного імідж-мейкінгу.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами системи організації навчання на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для спеціальності «Психологія» денної та заочної форми навчання.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Політична психологія» є одним із обов'язкових курсів циклу професійної та практичної підготовки фахівця з психології, й вивчається після вивчення «Загальної психології», «Соціальної психології», «Психологія конфлікту», «Психологія управління» і є необхідною для вивчення всіх наступних професійно-орієнтованих дисциплін.

Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

Анотація

Робоча навчальна програма з дисципліни «Політична психологія» є нормативним документом Національного університету водного господарства та природокористування, який розроблено кафедрою суспільних дисциплін на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для спеціальності «Психологія» денної та заочної форми навчання. Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами ЄКТС. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньої програми алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Політична психологія», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Мета навчальної дисципліни – ознайомити студентів третього курсу з проблемами теорії і практики сучасної політичної психології, сформувані початкові уміння та навички інформаційно-аналітичної роботи в галузі політичної психології, розвивати професійне мислення та сприяти професійному самовизначенню.

Предметом «Політичної психології» є психологічні аспекти політичної діяльності, поведіння і відносин як специфічної сфери соціального життя й особливості осіб, що безпосередньо діють у політичному процесі. У широкому значенні, наука розглядає явища суспільної й індивідуальної психіки, сполучені з політикою у всіх її проявах.

Ключові слова: психологія, діяльність, політика, людина, особистість, група, психологічна сумісність, спілкування, взаємодія, соціальні впливи, стратегія, активність, активісти, політична психологія, політична свідомість, політична самосвідомість, колективне несвідоме у політиці, політична культура, політична психіка, політичні установки і стереотипи, психологія мас.

Abstract

The Political Psychology Curriculum is a normative document of the National University of Water Management and Nature Management, developed by the Department of Social Disciplines on the basis of a bachelor's educational program in accordance with the curriculum for the specialty "Psychology" of full-time and correspondence forms of study. The work program is concluded in accordance with ECTS requirements. The program determines the amount of knowledge that the bachelor must acquire in accordance with the requirements of the educational program of the algorithm of studying the educational material of the discipline "Political Psychology", the necessary methodological support, components and technology of assessment of students' educational achievements.

The purpose of the course is to familiarize the students of the third year with the problems of theory and practice of modern political psychology, to form the initial skills and information-analytical work in the field of political psychology, to develop professional thinking and to promote professional self-determination.

The subject of "Political Psychology" is the psychological aspects of political activity, behavior and relationships as a specific sphere of social life and the peculiarities of persons directly involved in the political process. In a broad sense, science considers the phenomena of the social and individual psyche, connected with politics in all its manifestations.

Key words: psychology, activity, politics, person, personality, group, psychological compatibility, communication, interaction, social influences, strategy, activity, activists, political psychology, political consciousness, political consciousness, collective unconscious in politics, political culture, political psyche, political attitudes and stereotypes, psychology of the masses.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Нормативна	
	Спеціальність 053 Психологія		
Модулів – 1	Спеціалізація: психологія	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		3-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: курсова робота		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		6-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5	Рівень вищої світи: «бакалавр»	20 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	8 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		54 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання:	
		-	
Форма контролю:			
залік			

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 0,3

для заочної форми навчання – 0,1.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення освітньої компоненти «Політична психологія» є ознайомлення студентів з проблемами теорії і практики сучасної політичної психології, формування початкових умінь та навичок інформаційно-аналітичної роботи в галузі політичної психології, розвиток професійного мислення та сприяння професійному самовизначенню.

Навчальна дисципліна «Політична психологія» взаємопов'язана з такими дисциплінами, як: «Методика та організація наукових досліджень», «Психологія організацій», «Психологія девіантної поведінки», «Юридична психологія».

Завданнями курсу є:

- надати загальну характеристику предмета, об'єкта, основного категоріального апарата і загального методичного арсеналу політичної психології;
- розглянути основні принципи та функції політичної психології;
- вивчити історію формування та розвитку західної та вітчизняної політичної психології;
- опанувати основні ідеї політико-психологічних теорій;
- надати уявлення про психологію політичного індивіда, психологію політичної еліти та політичного лідерства, психологію мас та масових проявів тощо;
- розглянути актуальні проблеми вітчизняної політичної психології.

Вивчення навчальної дисципліни «Політична психологія» спрямовано на формування таких компетенцій:

Інструментальні компетенції:

- готовність використовувати на практиці, в реальних умовах професійної діяльності засвоєні знання, навички і уміння з організації науково-дослідних, науково-практичних, управлінських заходів;
- здатність організовувати пошукову діяльність, спрямовану на знаходження необхідної інформації, перевірку її надійності та достовірності, здійснювати аналіз та оцінку за різними критеріями інформації, отриманої з різних джерел;

Міжособистісні компетенції:

- готовність до активного спілкування в науковій, виробничій і соціальній сферах діяльності, до встановлення адекватних міжособистісних стосунків в різних ситуаціях спілкування, до оптимізації умов взаємодії;
- зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків (обґрунтувань, пояснень, розмірковувань) до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються.

Системні компетенції:

- готовність підвищувати свій інтелектуальний, загальнокультурний, моральний й фізичний рівень розвитку особистості;
- готовність самостійно оволодівати новими методами дослідження, гнучко адаптуватися до змін умов діяльності через активізацію свого особистісного потенціалу, корекцію науково-практичного профілю своєї професійної діяльності у відповідності до вимог певного профілю професійної компетентності.

Професійні компетенції (ПК): у науково-дослідній діяльності: здатність й готовність до:

- розробки програм дослідження (теоретичного, емпіричного), їх методологічного обґрунтування та методичного забезпечення з використанням новітніх знань та технологій;

- визначати й пояснювати психологічні механізми формування, функціонування та розвитку психічних явищ, процесів, властивостей, виокремлювати причини та фактори, що диференціюють характер їх індивідуального функціонування та розвитку; у практичній діяльності: здатність й готовність до:

- постановки прикладних завдань у певній галузі застосування психології, планування й проведення прикладного дослідження в будь-якій галузі;

- здатність використовувати соціально-психологічні теорії і поняття для аналізу групової динаміки, спілкування, міжособистісної та між групової взаємодії а також здатність використовувати теоретичні засади соціальної роботи для вдосконалення стосунків держави та різних груп населення.

Очікувані результати навчання: здобувач освіти повинен оволодіти такими компетентностями: знати теоретико-методологічні основи політичної психології, історичний розвиток зарубіжної та вітчизняної політичної психології та основні етапи її становлення, проблематику психології політичного індивіда, проблематику психології влади і політичної еліти, проблематику психології мас та масової свідомості, прикладні аспекти політичної психології та її сучасну проблематику, проблематику перспектив і пріоритетності розвитку політичної психології в Україні.

В результаті освоєння дисципліни студент повинен:

знати:

- структуру, проблематику, основні завдання, головні напрями досліджень у галузі політичної психології;
- основні етапи становлення політичної психології як науково-психологічної дисципліни;
- концепції та теорії західних і вітчизняних дослідників, що найбільше вплинули на розвиток політико-психологічної думки;

вміти:

- планувати емпіричні політико-психологічні дослідження;
- здійснювати аналіз поточних політичних подій та ситуацій з психологічного погляду;
- здійснювати пошук джерел та каналів інформації для розкриття певного питання у галузі політичної психології.

Знання, засвоєні в межах зазначеної дисципліни, будуть використані для розширення власного та професійного світогляду.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи політичної психології.

Тема 1. Політична психологія як наука.

Політична психологія як міждисциплінарна наука на стику політології та соціальної психології. Місце політичної психології в системі суспільствознавства. Психологічні аспекти, фактори і „складові” політики як предмет політичної психології. Структура і функції політичної психології. Основні завдання політичної психології. Проблемне поле політичної психології. Методи політичної психології: опитування (анкетування, інтерв'ю, фокус-групи) і контент-аналіз. Тестова психодіагностика: проєктивні та стандартизовані методики та їх використання в політичній психології. Метод семантичного диференціалу. Метод рангових репертуарних сіток.

Основні поняття і категорії політичної психології: політична свідомість, політична самосвідомість, колективне несвідоме у політиці, політична культура, політична психіка, політичні установки і стереотипи. Методи політико-психологічних досліджень. Сфера практичного застосування політико-психологічних знань. Становлення та основні етапи розвитку політичної психології. Витоки політико – психологічних досліджень. Франко – італійська психологія мас. Німецька «психологія народів». Австрійська психоаналітична традиція. Політико-психологічна проблематика в інтелектуальній вітчизняній традиції початку ХХ століття.

Основні поняття теми: політична психологія, політична свідомість, політична самосвідомість, колективне несвідоме у політиці, політична культура, політична психіка, політичні установки і стереотипи, психологія мас.

Тема 2. Політична психологія особистості.

Людина і політика. Об'єктне і суб'єктне ставлення до індивіда. Підкорення і інтерес як основні поняття даних позицій. Психологічні основи політичної соціалізації та ідентифікації особистості. Поняття політичної соціалізації. Формування зрілого громадянина як основна мета політичної соціалізації. Сучасні теорії політичної соціалізації особистості. Механізми політичної соціалізації. Фактори й етапи процесу політичної соціалізації, його основні функції і завдання. Основні системи політичної соціалізації.

Проблема ідентифікаційних практик особистості в політичній психології. Основні завдання, типи і види процесів ідентифікації. Поняття громадянської і національної ідентичності особистості. Психологічні умови розвитку позитивної громадянської ідентичності. Сприймання держави як важливий чинник формування громадянської ідентичності. Проблема політичної ресоціалізації особистості. Засвоєння нових політичних цінностей та ідеалів у зрілому віці.

Генезис політичної свідомості. Політична свідомість як психічний феномен. Політична самосвідомість. Психологія політичного мислення. Політична активність. Політична пасивність. Політичне відчуження.

Основні поняття теми: політична соціалізація особистості, ідентифікація, громадянська ідентичність, національна ідентичність, політична ресоціалізація, політична свідомість, політична самосвідомість, політичне мислення, політична активність, політична пасивність, політичне відчуження.

Тема 3. Психологічні аспекти політичної орієнтації, участі та поведінки.

Психологічні особливості політичної орієнтації суб'єктів політичного процесу. Поняття про політичну орієнтацію. Вибір політичної орієнтації. Політична участь і поведінка: особливості та основні типи. Поняття про політичну участь особистості. Форми існування політичних відносин. Основні типи політичної поведінки. Сутність політичної діяльності, її основні детермінанти.

Психологічні аспекти формування політичної культури. Сутність політичної культури як соціального явища. Існуючі підходи щодо трактування поняття «політична культура». Структура політичної культури. Основні характеристики політичної культури. Види політичної культури. Функції політичної культури. Особливості демократичної та автократичної політичної культури. Політичні установки і стереотипи.

Основні поняття теми: політична орієнтація, політична участь, політична поведінка, політичні відносини, політична діяльність, політична культура, політичні установки, політичні стереотипи.

Змістовий модуль 2. Соціально-психологічні явища в політичній психології.

Тема 4. Політична влада як об'єкт політичної психології.

Психологія влади: генезис і основні види прояву. Визначення поняття влади у вітчизняній та зарубіжній літературі. Потреба у владі, мотив влади. Підходи до вивчення психологічних характеристик політичної влади: соціобіологічний підхід (Ф. Ніцше), компенсаторна концепція влади (А. Адлер), поліпотребнісний підхід до мотивації влади (С. Каверін), концепція «адикції влади» (В. Міневич та С. Рожков).

Основні характеристики влади. Головні ознаки влади. Класифікація джерел влади (за Д. Френчем, Б. Рейнвейном і Д. Картрайтом): винагороди, примусу, еталону, знавця (експерта), інформаційна, нормативна влада.

Рівні та психологічні ознаки легітимності влади. Фактори, що знижують легітимність влади. Джерела та носії влади. Громадська думка і влада. Психологічний вимір політико-владних відносин. Психологічна сутність політичної влади. Політичні партії та їх види. Психологія парламентського лобізму. Поняття «лобі», «лобізм», «лобіювання». Типи мотивації лобістської діяльності парламентаріїв.

Основні поняття теми: політична влада, влада винагороди, влада примусу, влада еталону, влада експерта, інформаційна влада, нормативна влада, легітимність

влади, джерела влади, носії влади, громадська думка, політична партія, парламентський лобізм.

Тема 5. Політична психологія лідерства.

Політичне лідерство як психологічний феномен. Поняття «політичний лідер». Існуючі політико-психологічні підходи до вивчення проблеми лідерства. Статус політичного лідера. Функції політичного лідера. Співвідношення понять «лідер» і «вождь». Моделі типології лідерства за Б. Парігіним. Типи політичних лідерів за основними критеріями: прагнення до влади, джерела керівництва, функції в політичній системі, політична активність, ставлення до власної компетенції.

Типи політичних лідерів в залежності від мотивації діяльності: традиційні, легальні (бюрократичні), харизматичні лідери. Рівні політичного лідерства в залежності від масштабів політичної діяльності. Основні риси політичного лідера, його психологічні якості. Лідерство і керівництво. Важливі якості сучасного політичного лідера в Україні.

Психологічні аспекти формування і особливості функціонування політичної еліти. Поняття еліти. Функції політичної еліти. Типи еліт. Політична еліта в Україні.

Основні поняття теми: лідерство, політичний лідер, вождь, політична активність, джерела керівництва, керівництво, політична еліта.

Тема 6. Психологія груп та масових настроїв в політиці.

Група як суб'єкт політики. Групи номінальні і реальні. Групи „великі» і „малі». Психологія малих груп у політиці. Малі групи як суб'єкт політичної дії. Типи і типології малих груп у політиці. Лідер і група. Основні критерії формування малих груп в політиці: принципи компетентності, єдності поглядів, особистої відданості лідеру та ін. Групи – „команди» лідера. Основні варіанти „команд» в історії. Закон „трьох команд» лідера: статика і динаміка. „Парадокс лідера» і його варіанти. Етапи формування малих груп у політиці. Внутрішні механізми становлення політичної групи.

Психологія великих груп в політиці. Соціально-групова психологія, соціальногрупова свідомість та соціально-групова ідеологія. Діалектика розвитку групової свідомості: „група в собі» і „група для себе». Рівні розвитку спільності великих груп. Риси політичної психології основних соціальних груп. Основні види національно-етнічних груп. Національний характер та національна свідомість.

Психологія мас в політиці. Психологія масових політичних настроїв. Масові настрої і політична наука. Психологія масової свідомості і громадської думки. Стихійні форми поведінки в політиці. Стихійна поведінка, її механізми. Система масової комунікації. Основні суб'єкти стихійної поведінки.

Основні поняття теми: мала група, велика група, соціально-групова психологія, соціально-групова свідомість, соціально-групова ідеологія, національний характер, національна свідомість, психологія мас, масові настрої, масова свідомість, громадська думка, стихійна поведінка, масова комунікація.

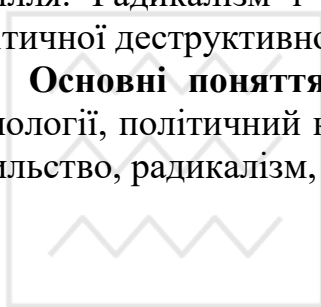
Тема 7. Основні форми виявлення політичної психології.

Психологічні особливості політичних технологій. Поняття про політичні технології, їх види. Особливості індивідуальних політичних технологій. Технології прийняття політичного рішення, технології виборчих кампаній. Поняття «політичне рішення», класифікація політичних рішень. Етапи процесу прийняття політичного рішення. Види виборчих систем, що існують у світовій практиці. Поняття про виборчі технології.

Психологія політичних конфліктів. Поняття про політичний конфлікт. Джерела політичних конфліктів. Системні і несистемні політичні конфлікти. Типи політичних конфліктів. Способи запобігання політичному конфлікту. Способи розв'язання політичних конфліктів.

Психологія політичних маніпуляцій, міфів та насилля. Поняття про політичну маніпуляцію. Маніпуляції в політиці. Існуючі підходи до визначення поняття «політичний міф». Основні типи політичних міфів. Політичне насильство: умови виникнення й основні види. Форми політичного насилля. Класифікація політичного насилля. Радикалізм і екстремізм у політичному процесі. Тероризм: психологія політичної деструктивності.

Основні поняття теми: політичні технології, політичне рішення, виборчі технології, політичний конфлікт, політична маніпуляція, політичний міф, політичне насильство, радикалізм, екстремізм, тероризм.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	У тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи політичної психології.												
Тема 1. Політична психологія як наука.	11	2	2			7	10					10
Тема 2. Політична психологія особистості.	11	2	2			7	14	1	1			12
Тема 3. Психологічні аспекти політичної орієнтації, участі та поведінки.	14	4	2			8	13		1			12
Разом за змістовним модулем 1	36	8	6			22	37	1	2			34
Змістовний модуль 2. Соціально-психологічні явища в політичній психології.												
Тема 4. Політична влада як об'єкт політичної психології.	14	2	4			8	12		1			11
Тема 5. Політична психологія лідерства.	14	4	2			8	14	1	1			12
Тема 6. Психологія груп та масових настроїв в політиці.	14	4	2			8	14		2			12
Тема 7. Основні форми виявлення політичної психології.	12	2	2			8	13		2			11
Разом за змістовним модулем 2	54	12	10			32	53	1	6			46
Усього годин	90	20	16			54	90	2	8			80

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Політична психологія як наука.	2	
2	Тема 2. Політична психологія особистості.	2	1
3	Тема 3. Психологічні аспекти політичної орієнтації, участі та поведінки.	2	1
4	Тема 4. Політична влада як об'єкт політичної психології.	4	1
5	Тема 5. Політична психологія лідерства.	2	1
6	Тема 6. Психологія груп та масових настроїв в політиці.	2	2
7	Тема 7. Основні форми виявлення політичної психології.	2	2
Разом		16	8

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної/заочної форми навчання:

- підготовка до аудиторних занять – 0,5 год/1 год.
- підготовка до контрольних заходів – 6 год.

Опрацювання окремих тем програми або їх частин, які не викладаються на лекціях.

Самостійна робота здобувачів передбачає підготовку рефератів та інформаційних повідомлень; роботу з конспектами, методичними розробками, підручниками, посібниками, періодичною та монографічною науковою літературою з веденням записів або конспектуванням необхідного матеріалу; складання словника навчальної дисципліни; розробку тестових завдань та мультимедійних презентацій з тем навчальної дисципліни.

7. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Реферативне повідомлення на тему пропущеного заняття, або заняття, де отримано негативну оцінку	14	14
2	Пошук джерел інформації по темі семінарського заняття в друкованому вигляді (монографії, науково-популярні видання, наукові та популярні статті) - в бібліотеках та в електронному вигляді - в мережі INTERNET та на електронних носіях (CD, DVD).	22	35
3	Конспектування першоджерел чи реферативне повідомлення, що містить аналіз ступеня висвітлення певного питання в підручниках та наукових дослідженнях.	12	25
4	Підготовка до контрольних заходів	6	6
	Разом	54	80

8. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Політична психологія» використовуються пояснювально-ілюстративні методи з використанням мультимедійних презентацій та проблемні методи навчання із застосуванням:

- розв’язання проблемних завдань;
- виконання індивідуальних психологічних досліджень;
- тестових завдань;
- прийомів рольової гри;
- доповідей та повідомлень;
- активізації самостійного вивчення студентами літератури;
- навчальних дискусій.

9. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в тестовій формі. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові

питання (3 рівня складності, загальною кількістю понад 300 тестів). Модульний та семестровий (іспит) контроль проводиться в навчально-науковому центрі незалежного оцінювання НУВГП.

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;
- з семінарських занять – на основі перевірки конспектів та виконаних завдань.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на семінарських заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

Завдання до семінарського заняття (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0 % – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні вправи, психолого-педагогічні дослідження та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							іспит	Сума
Модуль 1			Модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
8	9	9	8	9	9	8	40	100

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид заняття	Бали
1. Поточна складова оцінювання	
1.1. Тема 1. Політична психологія як наука.	5
1.2. Тема 2. Політична психологія особистості.	6
1.3. Тема 3. Психологічні аспекти політичної орієнтації, участі та поведінки.	6
1.4. Тема 4. Політична влада як об'єкт політичної психології.	5
1.5. Тема 5. Політична психологія лідерства.	6
1.6. Тема 6. Психологія груп та масових настроїв в політиці.	6
1.7. Тема 7. Основні форми виявлення політичної психології.	6
1.8. Самостійна робота	20
Всього поточна складова оцінювання:	60
2. Підсумкова складова оцінювання	
2.1. Модульний контроль №1	20
2.2. Модульний контроль №2	20
Всього підсумкова складова оцінювання:	40
Разом:	100

11. Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

- 07-03-153 Ставицький, О. О. (2019) *Методичні рекомендації до конспектування лекцій та періоджерел з психології для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» денної і заочної форм навчання.* [Методичне забезпечення]. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/12973>.

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Політична психологія».

12. Рекомендована література

Базова:

1. Абизов В.Є. Політичне рішення: механізм прийняття / В.Є. Абизов, В.Г. Кремень. К., 1995.
2. Абульханова К.А., Авцинова Г.И., Бодалев А.А., Васина Н.В. Политическая психология. - М., Екатеринбург: Академический прект: «Деловая книга», 2001. 862 с.
3. Авторханов А. Технологии власти / А. Авторханов. М., 1991.
4. Архітектоніка образу ефективного політика: репрезентації в політичній свідомості молоді / Н. Дембицька, О. Валюк // Соц. психологія. 2007. № 2. С. 27-40.
5. Бандурка А.М. Психология власти: Учеб. пособие для вузов / А.М.Бандурка, В.А. Друзі. Харьков, 1998.
6. Бебик В.М. Політологія: теорія методологія, практика: Підручник / В.М. Бебик. К., 1997.
7. Бойко-Бузиль Ю.Ю., Бойко А.Ю. Категорія правосвідомості та її сутність // Правові реформи в Україні: Збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-теоретичної конференції (м. Київ, 16 жовтня 2013 року). К.: НАВС, 2013.
8. Варій М.Й. Політико-психологічні передвиборчі та виборчі технології / М.Й. Варій. К., 2003.
9. Гаджиев К.С. Введение в политическую науку: Учебник / К.С. Гаджиев. М., 2000.
10. Гаєвський А. Філософія політики: Навч. посібник / А.Гаєвський. К., 1993.
11. Гозман Л.Я. Политическая психология / Л.Я. Гозман, Е.Б. Шестопап. Ростовна-Дону, 1996.
12. Головатий М.Ф. Політична психологія / М.Ф. Головатий. К.: МАУП, 2006. 399 с.
13. Деструктивні технології виборчих кампаній: морально-політичний аспект / Л. Кочубей // Соц. психологія. 2007. № Спец. вип. С. 142-149.
14. Динаміка політичної свідомості студентів у процесі виборчої кампанії 2004 року / М. Дроздова // Соц. психологія. 2005. № 4. С. 32-43.

15. Живі архетипи: Навч. матеріали з політ. психології: політ. установки, символізм у політиці / О.М. Лозинський; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. Л., 2005. 81 с. 16.
16. Зимичев А. Психология политической борьбы / А. Зимичев. К., 1992.
17. Ідеальний політичний лідер в уяві студентів / С. Грабовська // Соц. психологія. 2006. № 4. С. 28-37.
18. Інформаційні маніпуляції як можливість для саморозвитку / О. Плющ // Соц. психологія. 2009. № 3. С. 40-49.
19. Інформаційно-психологічні детермінанти сучасних політичних процесів / Л.Є. Леонтьєва // Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр. 2004. Вип. 23. С. 565-572.
20. Кирилюк Ф.М. Психология и политика: Учеб. пособие / Ф.М.Кирилюк, В.Г. Кремень, Ю.В. Ирхин. К., 1993.
21. Лебон Г. Психология народов и масс. СПб.: Питер, 2006. 311 с.
22. Лісничий В.В., Грищенко В.О., Іванов В.М., Кінах М.В. Сучасний виборчий PR. К.: Професіонал, 2004. 384 с.
23. Матвеев С.О., Добродум О.В., Димова О.В. Політична психологія. К.: ЦУЛ. 2003. 216 с.
24. Москаленко В.В. Психология социального влияния / В.В. Москаленко К., 2007.
25. Московичи С. Век толп / С.Московичи. М, 1996.
26. Общественное мнение и власть: механизм взаимодействия. К., 1993.
27. Оверченко А.І., Кашуба В.С. Використання засобів впливу у політичній агітації // Практична психологія та соціальна робота. №12. 2013. С. 61-68.
28. Ольшанский Д.В. Политическая психология. СПб.: Питер, 2002. С.217-358.
29. Ольшанский Д. В. Основы политической психологии / Ольшанский Д.В. Екатеринбург: Деловая книга, 2001. 496 с.
30. Особливості уявлень студентів про жінок - політичних лідерів / М. Дроздова // Соц. психологія. 2012. № 11. С. 108-115.
31. Пірен М. І. Основи політичної психології: Навчальний посібник. К.: Міленіум, 2003. 418 с.
32. Поведінковий підхід у політичній психології: термінологічний тезаурус, основні напрями і проблеми / М. Слюсаревський // Соц. психологія. 2009. № 6. С. 321.
33. Политическая психология / Под общей ред. А.А.Деркача, В.И.Жукова, Л.Г. Лаптева. М.: Академический проект, 2001. С. 229-245.
34. Політична активність молоді: форми вияву та особливості трансформації / І. Білоус // Соц. психологія. 2012. № 10. С. 25-34.
35. Політична еліта як психологічний феномен перехідного періоду / В.В. Москаленко // Вісник Харківського ун-ту. Сер. Психологія. 1999. № 432. С. 241-246.
36. Політична психологія як наука: предмет і проблематика / М. Слюсаревський // Соц. психологія. 2009. № 5. С. 3-20.

37. Політична свідомість українського суспільства: рік 2007 / В. Бебик, О. Василишина, А. Фоміна // Соц. психологія. 2007. № 5. С. 18-24.
38. Політична соціалізація молоді в сім'ї і становлення політичної психології індивіда / О.М. Чижова // Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр. 2002. Вип. 15. С. 571-577.
39. Пропаганда як інформаційно-психологічний складник політичних процесів: Моногр. / Л.Є. Леонтєва; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. К.; Л., 2004. 298 с
40. Психология масс / Хрестоматия// Под ред. Д. Я. Райгородского. Самара, 2006.
42. Психологічні прийоми в політиці: Навч. посіб. / Н.О. Сергієнко. К.: МАУП, 2006. 112 с.
41. Соціально-психологічні чинники формування політичної культури студентської молоді / В.М. Белова // Наука і освіта. 2008. № 7. С. 26-30.
42. Фрейд З. Психология масс и анализ человеческого «Я» / З.Фрейд // Преступная толпа. М., 1998.
43. Цуладзе А.М. Формирование имиджа политика в России / А.М. Цуладзе. М., 1999.
44. Чалдини Р. Психология влияния / Р. Чалдини. СПб., 2000.
45. Шестопап Е. Б. Политическая психология. М, 2001. 250 с.

Допоміжна:

1. Ашин Г.К. Правящая элита и общество // Свободная мысль. 1993. №7.
2. Войтасик Л. Психология политической пропаганды. М.: Прогресс, 1991.
3. Вятр Е. Социология политических отношений. М.: Прогресс, 2009.
4. Грин Р. Сорок восемь законов власти. М.: Рипол Классик, 2001. 574 с.
5. Дилигенский Г.Г. Социально-политическая психология. М., 1994.
6. Дюверже М. Политические партии. М.: Академический проект, 2000.
7. Зимбардо Ф., Ляйпе М. Социальное влияние. СПб.: Питер, 2001.
8. Карпухин О., Макаревич Э. Формирование масс. Природа общественных связей и технологии-паблик рилейшнз: Опыт историко-социологических исследований. Калининград: ФГУИПП, 2001.
9. Кричевский Р.Л., Дубовская Е.М. Психология малой группы. М.: Изд-во МГУ, 1991.
10. Любимый Я.В. Современное массовое сознание: динамика и тенденции развития. К., 1993.
11. Назаретян А.П. Психология стихийного массового поведения. Лекции. М.: ПЕР СЭ, 2001. 112 с.
12. Ольшанский Д. В. Массовые настроения в политике. М.: Прин-Ди, 1995.
13. Ольшанский Д.В. Психология масс. СПб.: Питер, 2001. 368 с.
14. Пашенцев Е.Н. Паблик рилейшнз: от бизнеса до политики. М.: Финпресс, 2000. 240 с.

15. Платон. Государство // Антология мировой политической мысли: В 5 т. Т. 1. М.: Мысль, 1997.
16. Почепцов Г.Г. Информационные войны. М., К., 2002.
17. Почепцов Г.Г. Психологические войны. М.; К.: Рефл-бук, Ваклер, 2000. 528 с.
18. Тернер Дж. Социальное влияние. СПб.: Питер, 2003. 256 с.
19. Фернхем А. Личность и социальное поведение / А. Фернхем, П. Хейвен. СПб.: Питер, 2001. 368 с.
20. Шерковин Ю. А. Психологические проблемы массовой коммуникации. М.: Наука, 2003.

13. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6) / [Електронний ресурс]. URL: <http://www.lib.rv.ua/>
3. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44) / [Електронний ресурс]. URL: <http://cbs.rv.ua/>
4. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75) / [Електронний ресурс]. URL: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka>
http://nuwm.edu.ua/MySQL/page_lib.php
5. Психологічний сайт. / [Електронний ресурс]. URL: <http://psychology.net.ru/>
6. Психологічний сайт. [Електронний ресурс]. URL: <http://psy.ft.inc.ru/index.shtml>
7. Психологічний сайт. [Електронний ресурс]. URL: <http://psy.com.ru>
8. Психологічний сайт. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.pssp.nm.ru/>
9. Психологічний сайт. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.pssp.nm.ru/>
10. Психологічний сайт. [Електронний ресурс]. URL: <http://psihogarmonik.narod.ru/>
11. Психологічний сайт. [Електронний ресурс]. URL: http://old.weblist.ru/russian/Social_science/Psychoanalysis
12. Психологічний сайт. [Електронний ресурс]. URL: <http://passion.sitcity.ru/>
13. Психологічний сайт. [Електронний ресурс]. URL: http://www.psychol.ras.ru/ippp_pfr/journal/
14. Психологія та соціологія. [Електронний ресурс]. URL: <http://tipolog.narod.ru/index.html>
15. Психологічний сайт. [Електронний ресурс]. URL: <http://psy.piter.com/>
16. Психологічний сайт. [Електронний ресурс]. URL: <http://psychology.net.ru/>
17. Психологічний сайт. [Електронний ресурс]. URL: <http://psy.ft.inc.ru/index.shtml>